

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

2020.gada Saimnieciskā gada pārskata revīzijas rezultāti

01.10.2021.

Rolands Irklis, valsts kontrolieris
Ilze Bādere, Valsts kontroles padomes locekle

Saturs

Saimnieciskā gada pārskats –
fakti, skaitļi un Valsts kontroles
loma tā novērtēšanā

Atzinums par 2020.gada
Saimnieciskā gada pārskatu

1.
Uzkrāšanas principa
ieviešana VID

2.
Covid izdevumi un atbalsta
pasākumi

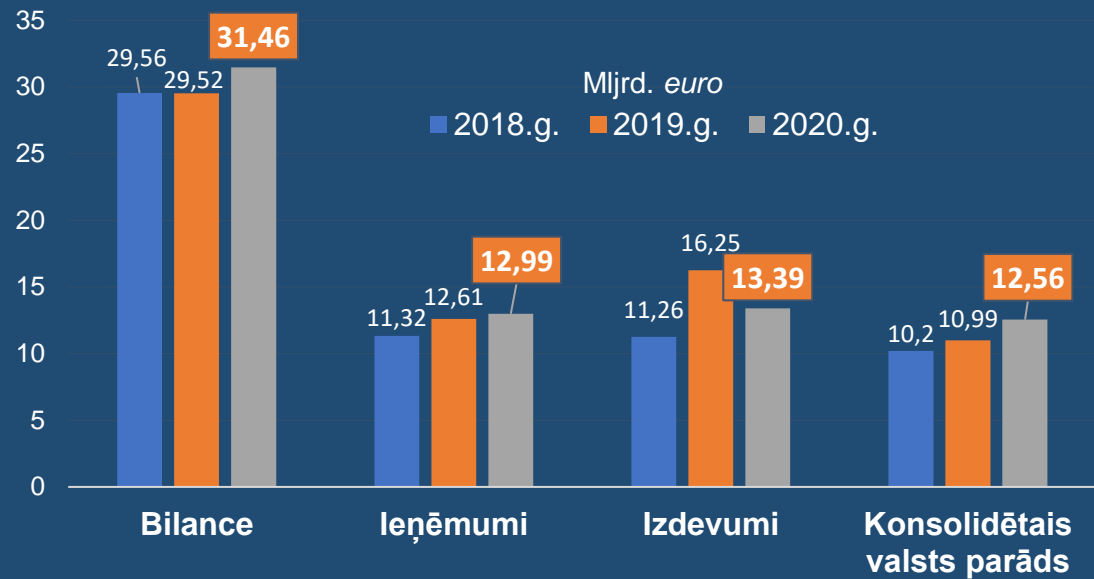
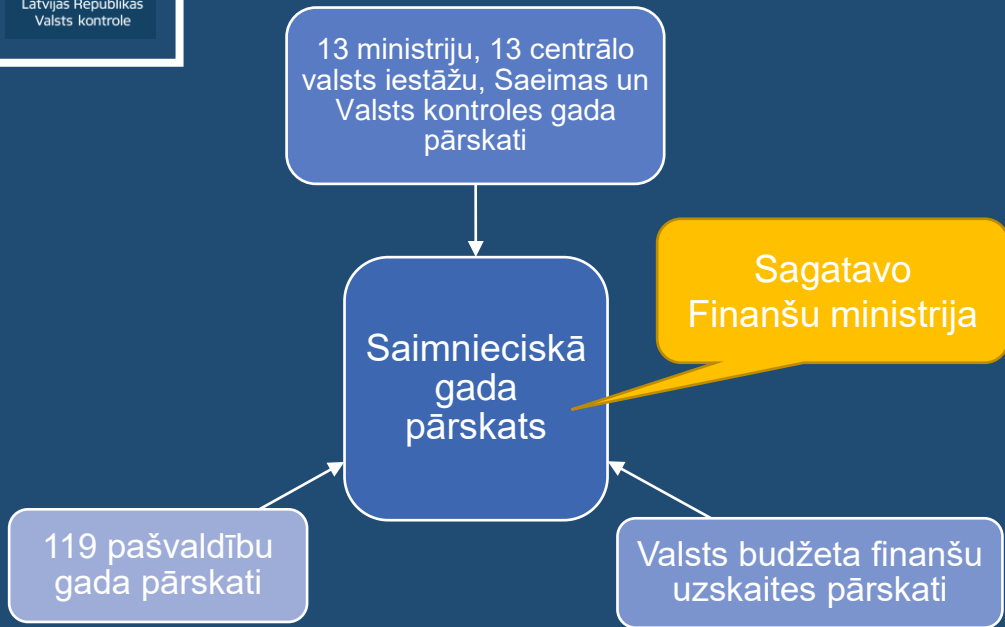
3.
Gada pārskata
sagatavošanas ministrijās

4.
ATR ietekme uz gada
pārskatu sagatavošanu

Saimnieciskā gada pārskats – fakti, skaitļi un Valsts kontroles loma tā novērtēšanā

Valsts kontroles loma → sniegt atzinumu (*izteikt savu novērtējumu*), vai Saimnieciskā gada pārskats sniedz skaidru un patiesu priekšstatu par valsts darbības rezultātiem pārskata gadā un finansiālo stāvokli pārskata gada beigās

Bez iebildēm

Valsts kontroles atzinums var būt

Ar iebildēm – ja revīzijā atklātas būtiskas neatbilstības vai ja revīzijā pastāvošie apstākļi, kas liedz iegūt pietiekamus, ticamus un atbilstošus pierādījumus atzinuma sniegšanai (*t.s. apjoma ierobežojumi*), ir būtiski

Negatīvs – ja revīzijā atklātās neatbilstības ir ne tikai būtiskas, bet arī visaptverošas

Atteikums sniegt atzinumu – ja revīzijā pastāvošie apstākļi, kas liedz iegūt pietiekamus, ticamus un atbilstošus pierādījumus atzinuma sniegšanai, ir būtiski un visaptveroši

Valsts kontroles **atzinumam** par Saimnieciskā gada pārskatu ir **būtiska nozīme** → to vērtē arī ārvalstu investori un reitingu aģentūras, gan nosakot valsts kredītreitingu, gan arī pieņemot lēmumu par investēšanas iespējām

Saimnieciskā gada pārskata revīzijā **sniedzam arī atzinumus(-us) par t.s. atbilstības jautājumiem** – būtiskiem darījumiem/aktivitātēm/projektiem, kuru realizēšanai piešķirts un/vai izlietots finansējums (*piemēram, prioritārajiem pasākumiem piešķirtā finansējuma izlietojums*) vai arī attiecībā uz kuru realizēšanu ir veiktas būtiskas darbības (*piemēram, jau piešķirtā finansējuma ietvaros veiktas strukturālas reformas*)

Plus – **sadarbojamies ar:**

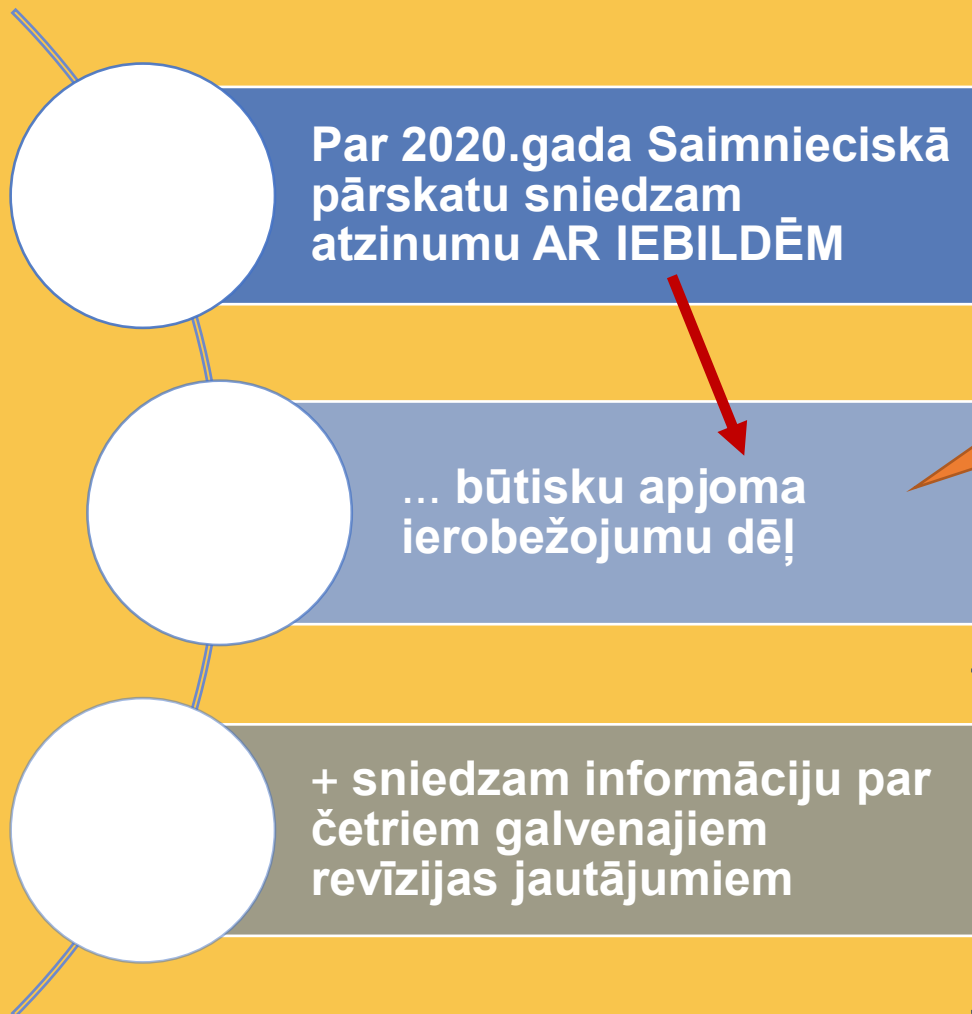

- ❖ **zvērinātajiem revidentiem** – īpaši pašvaldību gada pārskatu pārbaužu kontekstā
- ❖ **iekšējiem auditoriem** – jau trešo gadu sadarbojamies tiešās palīdzības režīmā

Atzinums par 2020.gada Saimnieciskā gada pārskatu

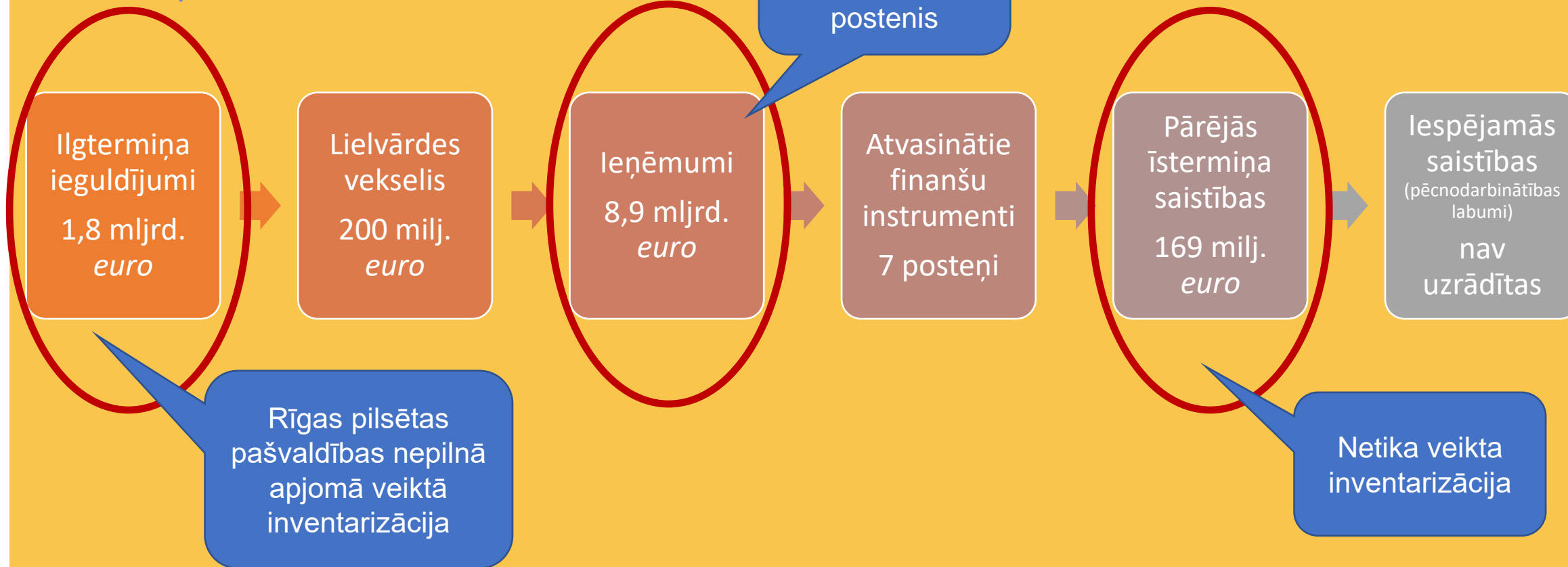
Apjoma ierobežojumi
lielākoties ir sekas jau
vairākus gadus
neatrisinātām
problēmām

1. Uzkrāšanas principa ieviešana VID
2. Covid izdevumi un atbalsta pasākumi
3. Gada pārskata sagatavošanas process ministrijās
4. ATR ietekme uz gada pārskata sagatavošanu

Būtiski apjoma ierobežojumi

Saimnieciskā gada pārskata
sagatavošanas
pilnveidošanai sniedzām 4
ieteikumus

Sadarbībā ar 113 pašvaldību
zvērinātajiem revidentiem

Atbilstības jautājums

Atbilstības jautājuma kontekstā
sniedzām 1 ieteikumu

Vērtējām – vai, organizējot inventarizācijas procesu, pašvaldības rīcība ir atbilstoša normatīvo aktu prasībām un nodrošina procesa kontrolētu pārvaldību, rezultātu izvērtēšanu un uzrādīšanu pašvaldības finanšu pārskatā

Atzinums – bez iebildēm

Tomēr – daļai pašvaldību inventarizācijas process nav pietiekoši pārvaldīts un kontrolēts – 32 pašvaldībās ir trūkumi inventarizācijas procesa sagatavošanās posmā, 5 pašvaldībās ir trūkumi inventarizācijas rezultātu dokumentēšanā, 16 pašvaldībās ir trūkumi inventarizācijas rezultātu izvērtēšanā

Galvenie revīzijas jautājumi

Vērtējām, jo:

- ar 2021.gadu bija jāuzsāk uzskaitē pēc uzkrāšanas principa
- visilgāk ieviešanā esošais ieteikums – 15 gadi kopš ieteikuma sniegšanas

Vērtējām, lai atklātu šķēršļus ātrākai gada pārskatu sagatavošanai

Uzkrāšanas
principa
ieviešana VID

Gada
pārskata
sagatavošana
ministrijās

Covid
izdevumi un
atbalsta
pasākumi

ATR ietekme
uz gada
pārskata
sagatavošanu

Vērtējām, jo Covid izdevumiem un atbalsta pasākumiem tika piešķirti būtiski finanšu līdzekļi

Vērtējām, jo konstatējām nepilnības tiesību aktos un metodiskajos norādījumos, kas varētu ietekmēt pašvaldību darbību

1. Uzkrāšanas principa ieviešana VID

Naudas plūsmas princips

Bilance 31.12.2020.

Aktīvs	Pasīvs
	Budžeta izpildes rezultāts
Prasības par aprēķinātajiem nodokļiem uz gada beigām 	Saistības par pārmaksātajiem nodokļiem uz gada beigām

?
Prasības par aprēķinātajiem nodokļiem, kuri uz gada beigām vēl nav samaksāti, **netiek uzrādītas**

?
Kādi ir par gadu aprēķinātie nodokļu maksājumi, kas pienākas valsts budžetam?

Tiek uzrādīti **tikai Valsts kases norēķinu kontos gada laikā saņemtie** nodokļu maksājumi

?
Saistības par pārmaksātajiem nodokļiem uz gada beigām **netiek uzrādītas**

Uzkrāšanas princips

Bilance 31.12.2020.

Aktīvs	Pasīvs
Ilgtermiņa un īstermiņa prasības par nodokļiem	Budžeta izpildes rezultāts
Uzkrātie ieņēmumi par nodokļiem	Saistības un uzkrātās saistības par pārmaksātajiem nodokļiem

✓
Tiek uzrādītas prasības par aprēķinātajiem nodokļiem

✓
Tiek uzrādīti visi par gadu aprēķinātie nodokļu ieņēmumi, kas pienākas valsts budžetam, pamatojoties uz nodokļu deklarācijās norādītajiem datiem

✓
Tiek uzrādītas saistības par pārmaksātajiem nodokļiem

! Vienlaikus ar uzkrāšanas principa ieviešanu tiek mainīta kārtība, kā nodokļu maksātāji veic maksājumus par saistībām – **ieviests vienotais nodokļu konts**, kurā tiek ieskaitīti VID administrētie budžeta maksājumi. VID nodokļu maksātāja iemaksātos naudas līdzekļus automātiski sadala un novirza atbilstošo budžeta maksājumu saistību nomaksai

Ieteikumu par uzkrāšanas principa ieviešanas nepieciešamību pirmo reizi **sniedzām jau 2006.gadā**

Tāpēc ik gadu nodokļu un nodevu ieņēmumi ir viens no iemesliem, kāpēc sniedzam atzinumu ar iebildēm

Uzkrāšanas principa ieviešanas ceļš

Sagatavojot Saimnieciskā gada pārskatu par 2021.gadu, tajā pirmo reizi būs jāiekļauj atbilstoši uzkrāšanas principam sagatavots pārskats – t.s. ‘nodokļu bilance’

2014.gadā Finanšu ministrija apņēma ieteikumu ieviest un 2016.gadā par to tika pieņemts arī Ministru kabineta lēmums

Revīzijā vērtējam, vai VID veiktās darbības nodrošina VID administrēto valsts budžeta ieņēmumu uzskaiti pēc uzkrāšanas principa no 2021.gada 1.janvāra

Uz 2021.gada 1.janvāri bija jābūt

veiktām darbībām
grāmatvedības reģistru
**sākuma atlikumu
noteikšanai**

Ar 2021.gada 1.janvāri bija jāuzsāk

**grāmatvedības
uzskaites vešana** VID
administrētajiem valsts
budžeta ieņēmumiem

Plus – jāveic vēl vairāki būtiski priekšdarbi, piemēram:

- ❖ jānodrošina vadības līmeņa dokumentu pieņemšana un iekšējo normatīvo aktu izstrāde
- ❖ jānodrošina datu pārvešana starp divām IS (*no NIS uz MAIS*)

Uz 2021.gada
1.janvāri bija jābūt

veiktām darbībām
grāmatvedības reģistru
**sākuma atlikumu
noteikšanai**

Revīzijā konstatējām

Grāmatvedības reģistru
**sākuma atlikumi
netika noteikti**

Lai gan bija veikta
saistību un prasību
atlikumu pārvešana no
NIS uz MAIS, tomēr
atsevišķu valsts
budžeta ieņēmumu
veidu dati nebija
pilnībā pārnesti

Lai gan revīzijas
noslēgumā –
2021.gada jūlijā – Valsts
kontrolei tika iesniegta
VID ikgadējā nodokļu
pārskata sākuma
bilance, tomēr tā nav
atbilstoša normatīvo
aktu prasībām

Datu pārvešanas
process nebija labi
pārvaldīts un uzraudzīts
→ pārvešana kavējās,
tās laikā tika
konstatētas jaunas
kļūdas un izstrādātājs
turpināja to labošanu
un novēršanu

- ❖ netika veikta sākuma atlikumu inventarizācija, salīdzinot saistības un prasības ar katru nodokļa maksātāju un katru VID administrētā valsts budžeta ieņēmumu veidu
- ❖ netika noteikts vērtības samazinājums atzītajām prasībām
- ❖ netika veikta prasību un saistību klasificēšana ilgtermiņa un īstermiņa prasībās un saistībās.

Ar 2021.gada
1.janvāri bija jāuzsāk

**grāmatvedības
uzskaites vešana** VID
administrētajiem valsts
budžeta ieņēmumiem

Revīzijā konstatējām

Grāmatvedības
uzskaites vešana
joprojām nav uzsākta

Pastāv risks, ka, atliekot darījumu grāmatošanas uzsākšanu:

- ❖ MAIS veikspēja nespēs nodrošināt visu transakciju apstrādi īsā laika periodā
- ❖ var rasties kļūdas ikgadējā VID pārskata par 2021.gadu sagatavošanai nepieciešamajā informācijā, jo nebūs veiktas atbilstošas grāmatvedības kontroles

Vienotais nodokļu konts

Plānotie ieguvumi, ieviešot vienoto nodokļu kontu:

- ❖ tiks būtiski samazināts administratīvais slogs nodokļu maksātājiem un ar to saistītās izmaksas
- ❖ pārmaksas automātiski nosegs parādus, ja tādi ir
- ❖ tiks efektīvizēts VID nodokļu administrēšanas process

Tomēr

Nodokļu maksātāji ir novērojuši vairākas būtiskas **problēmas VID EDS** datos

VID **Publiskojamo datu bāzē** vēl joprojām **nav pieejama korekta informācija par nodokļu maksātāju parādiem**, kā arī vienkopus **nav pieejams nodokļu parādnieku saraksts**

Arī **pats VID atzina, ka ir konstatējis atsevišķas problēmas** maksājumu saistību uzskaitē, maksājumu attiecināšanā un korektas informācijas atspoguļošanā nodokļu maksātājiem

VID skaidro:

Ar 01.01.2021. **tika īstenoti divi vērienīgi pārmaiņu projekti** – uzkrāšanas principa un jaunas nodokļu maksāšanas kārtības (vienotais nodokļu konts) ieviešana, tai skaitā atbilstošo MAIS funkcionalitāšu darba pilnveidošana.

Abu pārmaiņu **vienlaicīga ieviešana būtiski apgrūtina**, pat padara neiespējamu **korektas grāmatvedības uzskaites nodrošināšanu normatīvajos aktos noteiktajā termiņā**.

Neskatoties uz to, **VID dara visu iespējamo, lai pēc iespējas ātrāk pilnībā aprobētu vienotajā nodokļu kontā veikto maksājumu uzskaites procesus un secīgi ieviestu VID administrēto valsts budžeta ieņēmumu uzskaiti atbilstoši uzkrāšanas principam**.

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Lai gan joprojām ir daudz darāmā revīzijā konstatēto neatbilstību novēršanai, **atzinīgi vērtējam VID darbinieku iesaistīšanos neatbilstību novēršanā jau revīzijas laikā**

2. Covid izdevumi un atbalsta pasākumi

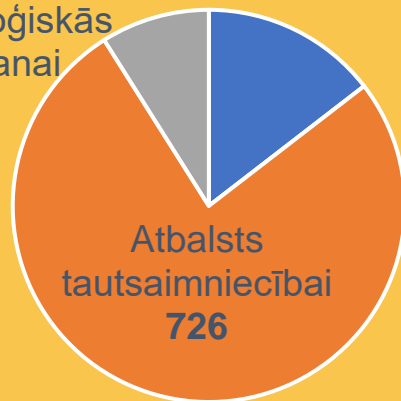
Finansējums (no līdzekļiem neparedzētiem
gadījumiem un pārdalīts no citām budžeta
programmām) saistībā ar
Covid-19 pasākumiem, milj. euro

Kopā piešķirts **1 238**

Izlietots **1 023**

Revīzijā
pārbaudīts **949**

Izdevumi epidemioloģiskās
situācijas risināšanai
85

Atbalsts
iedzīvotājiem
138

Valsts kontroles aplēse, kas
balstīta uz MK lēmumiem par
Covid-19 pandēmijas
pārvarēšanai piešķirtajiem
līdzekļiem

Kopumā secinājām:

- ❖ finansējums pieprasīts pamatoti
- ❖ finansējums izlietots atbilstoši piešķiršanas mērķim
- ❖ atbalsta pasākumi ir administrēti atbilstoši attiecināmajiem tiesību aktiem,

tomēr....

Tomēr atsevišķos gadījumos ir konstatēti arī trūkumi, un Valsts kontrole ir sniegusi **50 ieteikumus vai priekšlikumus to novēršanai**

Daļa no konstatētajiem trūkumiem **jau ir novērsti**, piemēram:

1

novērsti nelīdzvērtīgi nosacījumi atbalsta saņēmējiem

2

mazināts administratīvais slogs un vienkāršoti atbalsta administrēšanas mehānismi

3

uzlabota procesu caurskatāmība

Bet ir vēl **trūkumi, kuru novēršana turpinās**, piemēram:

1

valsts **atbalstu** ir saņēmušas arī tādas **nozares** un uzņēmumi, **kas nav būtiski cietuši** no Covid-19 krīzes

2

ir **nepietiekama** sniegtā valsts atbalsta izlietojuma **uzraudzība**

3

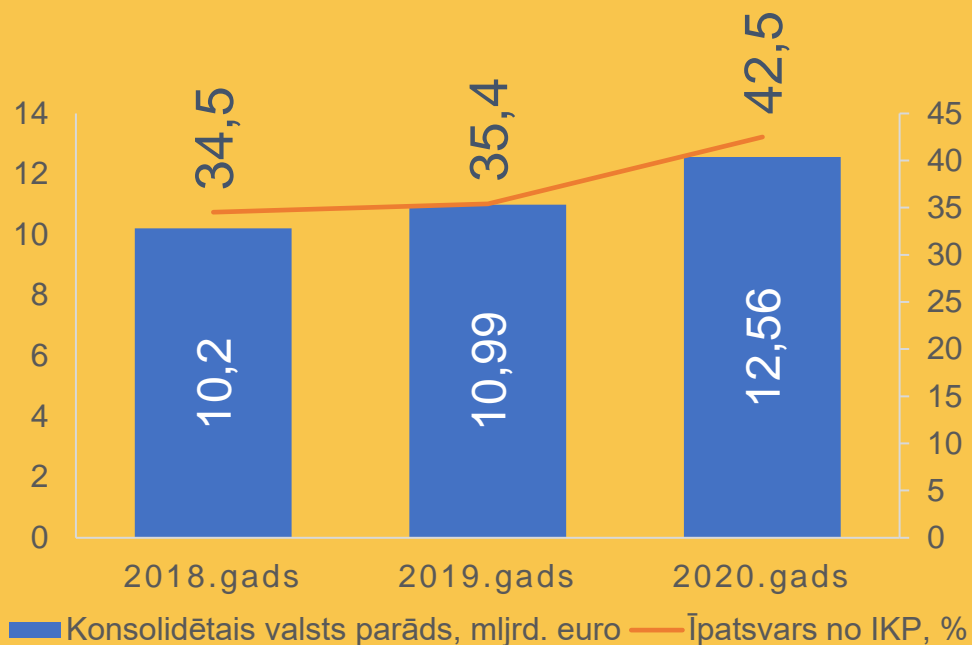
ir **nepilnības** definētajos **kritērijos** atbalsta saņemšanai u.c.

Nepieciešamība operatīvi nodrošināt finansiālu segumu Covid-19 infekcijas uzliesmojuma ietekmes mazināšanas un ekonomikas atbalsta pasākumiem **izraisīja gan ievērojamu valsts parāda, gan 2020.gada kopbudžeta deficīta pieaugumu**

Valsts parāds 2020.gadā pieaudzis par 1,6 mljrd. *euro* jeb divas reizes lielāku summu nekā iepriekšējā gadā

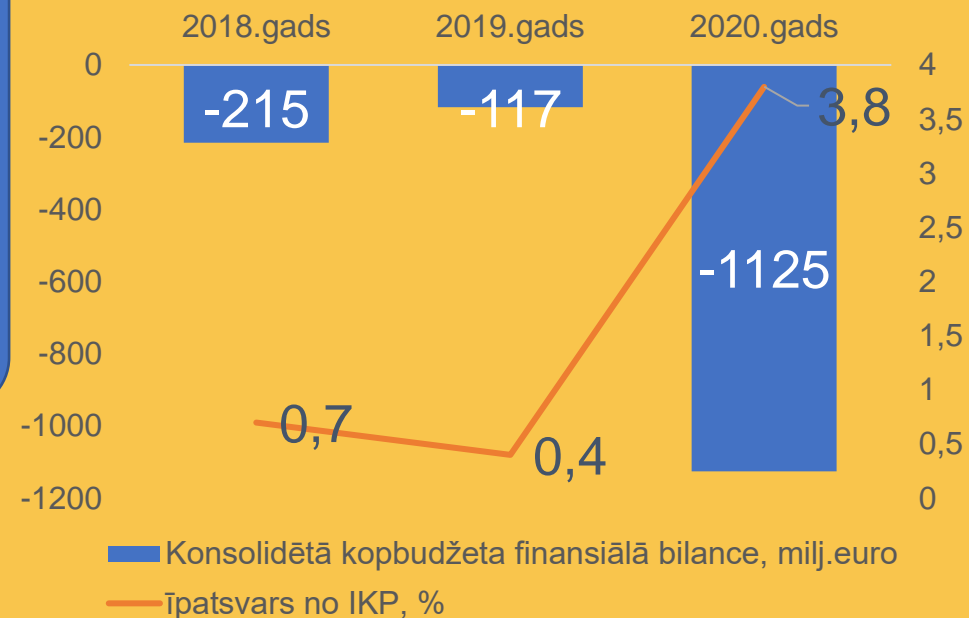
Budžeta deficīta apmērs 2020.gadā ir 1,1 mljrd. *euro*, kas ir gandrīz 10 reizes lielāks nekā iepriekšējā gadā

Konsolidētā valsts parāda izmaiņas

Vēl joprojām FM nav ieviesusi ieteikumu - *izvērtēt specifisku, Latvijai optimāli uzturamu valsts parāda līmeni*

Kopbudžeta finansiālās bilances izmaiņas

3. Gada pārskata sagatavošanas ministrijās

Saskaņā ar starptautiskajos grāmatvedības standartos noteikto labums no finanšu pārskata mazinās, ja tas nav pieejams lietotājiem atbilstošā periodā.

Institūcijai ir jābūt spējīgai sagatavot finanšu pārskatu sešu mēnešu laikā no pārskata datuma.

Lai savlaicīgāk un ātrāk nodrošinātu Saimnieciskā gada pārskata lietotājus ar informāciju, ***Likumā par budžetu un finanšu vadību*** ir veikti grozījumi, kas **paredz saīsināt Saimnieciskā gada pārskata iesniegšanas termiņu par pusotru mēnesi.**

Ņemot vērā izmaiņas Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas termiņā, vienlaicīgi, **sākot no 2024.gada** (par 2023.gada pārskatu), **ir mainīts arī gada pārskata iesniegšanas termiņš ministrijām, centrālajām valsts iestādēm un pašvaldībām.**

Gada pārskati būs jāiesniedz līdz 1.aprīlim, t.i., par vienu mēnesi agrāk nekā pašlaik.

Sadarbojāties ar iekšējiem
auditoriem

Lai noskaidrotu ministriju
gatavību pārskatus sagatavot
īsākā termiņā

Vērtējam 11 ministriju konsolidēto
gada pārskatu un 30 tajos iekļauto
iestāžu gada pārskatu
sagatavošanas procesus

Revīzijā secinājām, ka ministriju konsolidētā **gada pārskata** un tajā iekļauto pārskatu **sagatavošanas process šobrīd nav organizēts tā, lai nodrošinātu pārskatu iesniegšanu Valsts kasē pēc iespējas īsākā laikā**

Kas būtu darāms gada pārskatu sagatavošanas efektīvizēšanai?

Savlaicīga un
secīga procesa
soļu
plānošana

Maksimāla
procesu
automatizācija

Pārskata
sagatavošanas
kontrolē

Iekšējo tiesību
aktu
pilnveidošana

Grāmatvedības
uzskaites
centralizācija

Tāpat secinājām, ka **no 30 izlasē iekļautajām iestādēm:**
4 inventarizācijas procesa pilnveidošana ir obligāta, 22 – vēlama un
tikai četrās inventarizācijas procesa pilnveidošana nav nepieciešama

4. ATR ietekme uz gada pārskatu sagatavošanu

2020.gada Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas kontekstā **ATR ir nekorīgējošs notikums pēc bilances datuma**, kas liecina par apstākļiem, kuri radušies pēc bilances datuma, neattiecas uz pārskata gadu, **un pārskatā ir skaidrota nekorīgējošā notikuma būtība**

Tāpēc revīzijas laikā, iesaistot plašu atbildīgo institūciju loku un pašvaldības, vairākkārt organizējam sanāksmes, lai skaidrotu konstatētās neatbilstības un aicinātu tās novērst

Tomēr

ar ATR saistītajos **tiesību aktos un VARAM metodiskajos materiālos konstatējam vairākas nepilnības**

Konstatējām nepilnības

Ārējos normatīvajos aktos

aizmirsts par
nemateriālajiem
ieguldījumiem

problēmas savlaicīgi
izplānot IKT
konsolidācijas
pasākumus

nesaprotamas
prasības 2 x veikt
inventarizāciju

atšķirīga terminoloģija
pašvaldību statusam
pēc ATR

jautājumi par piekļuvi
valsts reģistru datiem

VARAM metodiskajos
norādījumos

neskaidrības ar
pārreģistrāciju UR

inventarizācijas
termiņu neesamība

nesaprotama prasība
reorganizētajām pašvaldībām
samaksāt budžetā iepriekš
atskaitīto PVN

Revīzijas laikā ar
Valsts kontroles
revidentu iesaisti
un pateicoties
iestāžu atsaucībai
neskaidrie
jautājumi tika
atrisināti

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Skanstes iela 50, Rīgā, LV-1013

Tālrunis: 67017500

E-pasts: pasts@lrvk.gov.lv

FB/Twitter: @VKontrole

Paldies par uzmanību! Laiks jautājumiem un diskusijām!